

[Julkaisupäivämäärä]

Organisaatio
Vastaanottaja**OHJE POHJAN KÄYTTÖÖN**

Ohjeessa sinisellä on merkitty poistettavia ohjetekstejä ja punaisella on aina selvityskohtaisesti muokattavia kohtia.

Tämä on ARVO-hankkeessa laadittu mallipohja käytettäväksi toimeksiantokyselyä varten tilanteissa, joissa tilataan luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyyppien inventointia ja ekologisen tilan arviointia. Mallipohjan tavoitteena on yhdenmukaistaa selvitysten tilaamista, parantaa toimeksiantojen selkeyttä sekä varmistaa, että tuotettava aineisto soveltuu maankäytön suunnittelun, alueellisen viherkertoimen laskennan ja luonnon luontotyyppien osalta mahdollisen ekologisen kompensaation tarpeisiin.

Mallipohja on tarkoitettu kuntien, kaupunkien ja muiden julkisten tai yksityisten toimijoiden käyttöön, kun he laativat toimeksiantokyselyjä tai tarjouspyyntöjä luontotyyppien kartoituksesta ja ekologisen tilan arvioinnista. Ohjeessa on pääpiirteittäin ohjeistettu toimeksiantokyselyn sisältö. Sisältöä voi muokata, kehittää ja tarkentaa hankekohtaisesti sopivaksi. Käyttäjän vastuulla on kuitenkin arvioida dokumentin soveltuvuus omaan käyttötarkoitukseensa sekä varmistaa sen ajantasaisuus suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön, ohjeistuksiin, tietomalleihin ja paikallisiin käytäntöihin.

[HUOM! Kaupungilla saattaa olla jo alueelle tehtyjä luonto-, laji tai BOOST-selvityksiä, joiden avulla on mahdollista arvioida luonnon luontotyyppien ekologinen tila alueellisen viherkertoimen laskentaa varten. Silloin voi pohjasta poistaa BOOST kriteeristön luonnon luontotyyppien ekologisen tilan selvittämisestä.]

[Julkaisupäivämäärä]

LUONNON JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN LUONTOTYYPPIEN INVENTOINTI JA EKOLOGISEN TILAN SELVITYS **xxxxx ALUETTA** VARTEN

Selvitystyön yksilöinti ja tavoitteet

Selvitystyön kohteet

Selvitysalueen laajuus on noin **xx** ha. **Alustava raja**us on esitetty liitekartoissa ja toimitettu tämän toimeksiantokyselyn liitteenä paikkatietomuodossa. Selvitysalueen lähiympäristöä voidaan huomioida, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Lähiympäristön mahdollinen huomioiminen käydään läpi tilaajan kanssa.

[Tässä voidaan antaa tarkempi kuvaus selvitysalueen erityispiirteistä ja tulevan kaavoituksen tavoitteista, aikatauluista yms. luontotyyppiselvityskohteen taustatiedoista.]

Työn tavoitteet

Tavoitteena on tehdä luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyyppien kartoitus ja ekologisen tilan inventointi **XX** suunnittelualueen kasvillisille alueille.

Inventoinnissa suunnittelualueen kasvulliset alueet, sisältäen niin yksityiset kuin julkiset alueet, luokitellaan BOOST- ja ARVO-hankkeissa yhteiskehitettyjen määritelmien mukaisesti luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyyppihin. **Luontotyyppien ekologisen tilan määrittelyssä käytetään tarkoituksenmukaista sekä inventoijalle turvallista tasoa, riippuen kohteesta ja luontotyyppistä, esimerkiksi yksityisten pientalopihojen tai väylien varsien kasvillisuuden inventoinnin kohdalla.**

(Mikäli alueella on rantaluontotyyppisiä, inventoidaan rannan ekologinen tila ja litoraalivyöhyke mahdollisuuksien mukaan rannalta käsin. Varsinaisen vesialueen, kuten järven, ekologisen tilan inventoinnista sovitaan hankekohtaisesti.)

Selvitystyö laaditaan noudattaen luonnon luontotyyppien osalta BOOST hankkeen Luontotyyppien ekologisen tilan arviointi ekologisessa kompensaatiossa -ohjeistusta. Rakennetun ympäristön luontotyyppien osalta noudatetaan ARVO- ja BOOST-hankkeiden yhteiskehittämää Rakennetun ympäristön luontotyyppit ja niiden ekologisen tilan arviointi -ohjeistusta.

[Julkaisupäivämäärä]

Mahdolliset suunnittelualueeseen kuuluvat luonnonmukaisten luontotyyppien alueet määritellään inventoinnissa BOOST-hankkeen “Luontotyyppien ekologisen tilan arviointi ekologisessa kompensaatiossa” -ohjeistuksen mukaisesti.

Rajatilanteissa luontotyypit määritellään ensisijaisesti luonnon luontotyyppiksi, esimerkiksi viljelykäytöstä poistunut taimikoitunut pelto luokitellaan ensimmäisen kehitysvaiheen metsäksi.

Luontotyyppikohteet inventoidaan ja rajataan luontotyyppikokonaisuuksina. Inventoinnissa kirjataan luontotyypin määrittämisessä olennaiset tiedot ekologisen tilan arviointimittareiden mukaan. **Kuvioiden rajauksessa otetaan huomioon tilaajan toimittama paikkatietoaineisto, jossa on määritetty kartoitusalueen kasvulliset alat ja noudatetaan kasvullisten alojen rajauksia niiltä osin, missä kuvion oletetaan päättyvän kasvuttomaan alaan.**

(Tässä voidaan lisäksi myös viitata erilliseen tekniseen paikkatietojen toimittamista koskevaan ohjeeseen, mikäli kunnalla on tehty ohje, jossa on määritetty tarkemmin, missä muodossa ja mitkä kaikki luontotyyppikuvioita koskevat tiedot kirjataan. Kerättävän tiedon määrän, tyyppin ja muodon tarkka määrittely auttaa myös selvitysten tiedon hyödyntämistä alueellisen viherkertoimen laskennassa ja mahdollistaa laskennan automatisoinnin kehittämistä.

Mikäli selvityksen tuloksia käytetään alueellisen viherkertoimen laskentaan tai ekologiseen kompensatioon, on hyvä tuoda myös esiin, että kasvullisten alojen kuviointi on tehtävä siten, että pinta-alat ovat suljettuja polygoneja ja näin ollen laskennallisesti hyödynnettävissä. Lisäksi kaiken kasvullisen alan tulee olla luokiteltu luontotyyppeihin, ja kuvioiden kokonaispinta-alan tulee vastata kunnan käsitystä alueen kasvullisesta pinta-alasta eli esim. toimitettua kasvullisen alan aineistoa. Vaihtoehtoisesti kasvullisten alojen määrittely voidaan sisällyttää toimeksiantoon, jolloin tilaajan tulee määrittää, minkä aineistojen ja menetelmien pohjalta kasvullisten alueiden rajaukset tehdään.)

Luonnon ja rakennetun ympäristön luontotyyppien kartoitus ja ekologisen tilan inventointi -selvityksen tarkoituksena on löytää alueelle tyypilliset ja luonnon monimuotoisuuden kannalta olennaiset piirteet kaavamudon (**esim. asemakaava / osayleiskaava / suunnitteluperiaatteet / kaavarunko**) edellyttämällä tarkkuudella.

[Julkaisupäivämäärä]

Arvioinnissa tuodaan esille luontotyyppien ekologisen tilan kehittämismahdollisuudet. Mikäli luontotyyppikohteen tila on heikentynyt, annetaan yleiset suositukset ekologisen tilan parantamiseksi. Suosituksissa huomioitavia näkökulmia voi olla esimerkiksi:

- alueella sijaitsevien rakennetun ympäristön luontotyyppien ja luonnon luontotyyppien ekologisen tilan parantaminen
- luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen varautumisen vahvistaminen.

Alueesta tehdään myös kokonaisarviointi, jossa tarkastellaan luontotyyppijakauman monipuolisuutta alueellinen edustavuus ja valikoima huomioiden. Arvioinnissa tunnistetaan potentiaali jopa kehittää/lisätä alueelle uusia rakennetun ympäristön luontotyyppisiä. Tämän perusteella annetaan suosituksia alueen rakennetun ympäristön luontotyyppien kehittämiseksi, ympäristön ominaispiirteet ja alueen käyttötarkoitus huomioiden. Lisäksi ehdotetaan mahdollisuuksia ennallistaa luonnon luontotyyppisiä. Varsinainen ennallistamissuunnitelman laatiminen ei sisälly tähän työhön.

Selvityksen tulee sisältää arviointi tunnistettujen luontotyyppien merkityksestä maankäytön suunnittelun ([tarkenna tarvittaessa ao. suunnittelukohteen tasolla ja tarpeilla](#)) kannalta sekä johtopäätös siitä, millä periaatteilla luontotyyppien läheisyydessä voidaan maankäyttöä kehittää. ([Suojelukohteet ja muut luonnonarvot tilataan erillisellä selvityksellä. Yhdistä tekstit näiden tilaamiseen tarkoitetuista ohjeistuksista tarkoituksenmukaisesti, mikäli haluat tilata molemmat samalla kerralla](#))

Raportointi

Selvityksissä tulee kuvata selvitystyössä käytetyt menetelmät, lähtötiedot, ajankohta ja vaiheiden tekijät. Selvitykset laaditaan raporttimuotoon karttapohjille ja tekstikuvauksena. Tilaajalle luovutetaan raportin lisäksi paikkatietoaineisto, josta ilmenee kuvioiden luontotyyppit sekä niiden ekologinen tila. Luovutettavaan sähköiseen aineistoon liitetään tiedot käytetyistä koordinaattijärjestelmistä, laitteiden virhemarginaaleista, ohjelmista ja ohjelmaversioista.

Raporttiluonnos toimitetaan **Word- tai/ja Pdf-** muodossa.

Luontotyyppitiedot toimitetaan tilaajalle paikkatietomuodossa sovittavilta

[Julkaisupäivämäärä]

osin.

(Huom. tässä voidaan myös viitata erilliseen tekniseen ohjeeseen paikkatiedon toimittamisesta, mikäli kunnalla on tällainen ohje laadittuna. Kuvausta voi tarkentaa myös tähän ohjeeseen kunkin kunnan tietomallin edellytysten mukaisesti tai kunnan käyttämän laskentaohjelmiston edellyttämällä tiedoilla sekä tiedon yhteensopivuus ja julkaistavuus esim. kaupunkikohtaisissa luontotietojärjestelmissä huomioiden.)

Aikataulu

Maastotyöt tehdään **xxx** aikana.

(Inventointiin suositellaan useampaa maastokäyntiä eri aikoina kasvukautta. Huomioitava, että maastotyön voi toteuttaa vain kesällä ja raportti tyypillisesti valmistuu vasta syksyn/talven aikana).

Selvitystyöhön **sisältyy xx kokousta: työn aloituskokous keväällä ennen maastotöiden aloitusta, alustavien tulosten esittely välikokouksissa (tarpeen mukaan) ja maastotöiden valmistuttua löydösten esittely tilaajalle ja kohteen suunnittelijoille xxxxx**kuussa.

Aloituskokouksessa käydään läpi selvitystyön kohdetta, lähtötietoja ja lähtötietotarpeita, työohjelmaa ja selvityksen tarkkuustaso, ekologisen tilan arvioinnin periaatteet, muut selvityksen osa-alueet sekä aikataulua ja tilauskäytännöt. Aloituskokouksessa erityisesti tarkastellaan:

- suurten ja monimuotoisten alueiden (esim. laajat puistoalueet) tarkoituksenmukaista kuviointia
- tilanteita, joissa ekologinen tila oletettavasti vaihtelee saman luontotyyppialueen sisällä merkittävästi.
- millä perustein ekologisen tilan arviointimittareiden voidaan katsoa täyttyvän
- yksityisten alueiden tarkoituksen mukainen inventointitaso sekä mahdolliset turvallisuusnäkökulmat.

Tuloskokouksessa käydään läpi alustavat selvitystulokset ja niiden tulkinta. Tulokset esitetään kartoilla. Konsultti vastaa kokousten kokousaineistosta sekä asialistan ja muistion laatimisesta.

[Julkaisupäivämäärä]

Välikokouksessa/-kokouksissa käydään läpi alustavat tulokset, mahdolliset inventoinnissa esille tulleet haasteet sekä tarkennetaan tarvittaessa esimerkiksi kuviointien tarkoituksenmukaista rajaamista. (poista teksti jos ei välikokousta/ -kokouksia)

(Tarvittaessa konsulttia voidaan edellyttää laatimaan myös ennen maastotöitä paikkatietopohjaisen alustavan luokitteluehdotuksen tarkkuustason määrittämiseksi.)

Loppuraportoinnin paikkatietoaineistoinen tulee olla valmis palautettavaksi xx.xx.20xx mennessä.

Selvitysraportista toimitetaan tilaajalle kommentoitava versio ennen loppuraportin viimeistelyä viimeistään xxx viikkoa ennen työn lopullista palautusajankohtaa.

Toimeksiantokyselyyn vastaaminen

Lisäkysymykset toimeksiannosta tulee esittää xx.xx.20xx mennessä sähköpostitse osoitteisiin xx ja xx.

Vastaus toimeksiantokyselyyn tulee antaa xx.xx.20xx mennessä sähköpostitse osoitteisiin xx ja xx.

(Tarvittaessa: Toimeksiantokysely xx puitesopimuksen ja kysely on lähetty vain teille (Firmannimi Oy), joten pyydämme ilmoittamaan mahdollisimman pian, mikäli teillä ei ole resursseja tehdä työtä.)

Tarjouksessa tulee antaa seuraavat tiedot:

Työsuunnitelma

Työsuunnitelmassa tulee esittää tehtävät selvitykset, työmenetelmät, sekä selvityksiin käytettävä aika. [Tarvittaessa: Selvitystyön tekevän henkilöstön pätevyys on tarpeen erikseen osoittaa vain, mikäli työryhmään esitetään Toimittajan puitesopimustarjouksessaan antamista henkilöistä poikkeavia uusia henkilöitä.] Selvitystyön tekevän henkilöstön vähimmäisvaatimuksena on ammattialaan vaadittava riittävä koulutus ja vähintään kolmen (3) vuoden kokemus vastaavista töistä.

[Työsuunnitelmassa voidaan pyytää myös tieto ja hinta osallistumisesta kaavatyöstä järjestettävään asukastilaisuuteen. Hinta tulee olla sisällytetty kokonaishintaan (vertailuhinta).]

[Julkaisupäivämäärä]

Kokonaishinta:

Kokonaishinta annetaan toimeksiantokyselyn liitteenä x olevalla hintaliitteellä sen mukaisesti eriteltyinä. Kokonaishinnassa tulee ottaa huomioon työohjelman tehtävän toteuttamiseen kuluva aika työnsuorittajittain perustuen puitesopimuksen mukaisiin tuntihintoihin.

[TAI KAUPUNKIKOHTAISESTI MINIKILPAILUTUS):]

Toimeksiantokysely on toimitettu ja siihen vastaaminen suoritetaan XX kautta.

Toimeksiantokyselyyn tulee antaa vastaus xx.xx.20xx mennessä.

Työn suorittajaksi valitaan kokonaisuuden kannalta edullisin luontoselvitysten puitesopimustoimittaja, josta ilmoitetaan osallisille xx.xx.20xx mennessä.

Tarjoukseen vastaaminen ja työn suorittajan valinta:

Vastaus määräaikaan mennessä saapuneeseen tarjoukseen annetaan xx.x.20xx mennessä.

Lähtötietoluettelo

Kaupunki- ja hankekohtaisesti määriteltävät aineistot. Osa aineistoista voi olla avoimia paikkatietoaineistoja, esim. HSY:n, SYKE:n, LUKE:n ja MML:n aineistot.

Aiemmat selvityskohdetta koskevat selvitykset:

- aiemmat alueen selvitykset ym.

Ohjeet, paikkatietokannat ja -taulukot:

- täydennetään kaupunkikohtaisesti
- Tilaaja toimittaa aikaisemmat aluetta koskevat selvitykset toimeksiantosopimuksen jälkeen / vain valitulle konsultille. Paikkatietomallit toimitetaan konsultille kaupunkikohtaisten käytänteiden mukaisesti.

[Julkaisupäivämäärä]

Yhteyshenkilö ja lisätietoja:

Yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot, puhelin, e-mail

KAUPUNGISSA X
xx.xx.20xx

---

xx
Nimike
Keskus / yksikkö / Palvelu

Kaupunki- ja hankekohtaisesti määriteltävät liitteet:

Liitteet

Liite X: Luonnon luontotyyppien osalta noudatettava Luontotyyppien ekologisen tilan arviointi ekologisessa kompensaatiossa -ohjeistus (uusin versio)

Liite X: Rakennetun ympäristön luontotyyppien osalta noudatettava ARVO- ja BOOST-hankkeiden yhteiskehittämä Rakennetun ympäristön luontotyypit ja niiden ekologisen tilan arviointi -ohjeistus (uusin versio)

Liite X: selvitysalueen rajausta GeoPackage-muodossa

Liite X: karttaliite: selvitysalueen rajausta esimerkiksi opaskartta-, ortokuva-, kantakartta- sekä ajantasa- asemakaava- ja yleiskaavayhdistelmäpohjalla, mittakaava

Liite X: Selvityksessä luokiteltavat kasvulliset alueet GeoPackage-muodossa

Liite X: mahdolliset esim. puitesopimuksiin liittyvät liitteet tai työohjelma

[Julkaisupäivämäärä]

Liite X: mahdolliset ohjeet esim. paikkatietojen toimittamisesta